

Vlaams
Parlement

ingediend op **645** (2015-2016) – Nr. 2
23 mei 2016 (2015-2016)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking,
Toerisme en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door Manuela Van Werde en Tine Soens

over de nota van de Vlaamse Regering

ingediend door minister-president Geert Bourgeois

over een nieuw premiestelsel inzake onroerend erfgoed

over de nota van de Vlaamse Regering

ingediend door minister-president Geert Bourgeois
en viceminister-president Annemie Turtelboom

over fiscale stimulansen inzake onroerend erfgoed

en over de nota van de Vlaamse Regering

ingediend door minister-president Geert Bourgeois
en viceminister-president Annemie Turtelboom

over energiezuinigheid en onroerenderfgoedzorg

Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed:

Voorzitter: Rik Daems.

Vaste leden:

Ingeborg De Meulemeester, Marc Hendrickx, Jan Van Esbroeck, Karl Vanlouwe, Karim Van Overmeire, Manuela Van Werde;

Sabine de Bethune, Vera Jans, Ward Kennes, Johan Verstreken;

Rik Daems, Herman De Croo;

Tine Soens, Güler Turan;

Wouter Vanbesien.

Plaatsvervangers:

Cathy Coudyser, Caroline Croo, Danielle Godderis-T'Jonck, Sofie Joosen, Ann Soete, Sabine Vermeulen;

Karin Brouwers, Griet Coppé, Joris Poschet, Valerie Taeldeman;

Jean-Jacques De Gucht, Marnic De Meulemeester;

Renaat Landuyt, Steve Vandenberghe;

Bart Caron.

Toegevoegde leden:

Stefaan Sintobin;

Christian Van Eyken.

Documenten in het dossier:

645 (2015-2016) – Nr. 1: Nota van de Vlaamse Regering

646 (2015-2016) – Nr. 1: Nota van de Vlaamse Regering

647 (2015-2016) – Nr. 1: Nota van de Vlaamse Regering

INHOUD

1. Toelichting door Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed ...	4
1.1. Nota over een nieuw premiestelsel inzake onroerend erfgoed	4
1.2. Nota over fiscale stimulansen inzake onroerend erfgoed.....	6
1.3. Nota over energiezuinigheid en onroerenderfgoedzorg	7
2. Bespreking	9
Gebruikte afkortingen	10
Bijlagen:	
– Bijlage 1: Schriftelijke vragen en antwoorden	11
– Bijlage 2: Powerpointpresentatie van de minister-president, zie dossier- pagina op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed besprak op 1 maart 2016 drie conceptnota's van de Vlaamse Regering over onroerenderfgoedzorg. Na de toelichting door de minister-president, besliste de commissie tot een schriftelijke vraag- en antwoordprocedure.

De powerpointpresentatie die door de minister-president werd gebruikt voor zijn toelichting is te vinden op de [dossierpagina](#) van dit stuk op www.vlaamsparlement.be.

1. Toelichting door Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed

Minister-president *Geert Bourgeois* zegt vooraf dat hij eerder al heeft gesuggereerd om na te denken over mogelijke nieuwe vormen van communicatie tussen de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement. Documenten zoals de drie voorliggende nota's zijn naar zijn mening bij uitstek geschikt voor een schriftelijke procedure. Dat neemt niet weg dat hij ten volle bereid is om de dialoog aan te gaan.

1.1. Nota over een nieuw premiestelsel inzake onroerend erfgoed

De minister-president zegt dat de wachtlijst voor restauratiepremies groter is dan ooit. In augustus 2014 ging het om 185 miljoen euro, in november 2015 was dat opgelopen tot 371 miljoen euro en in februari 2016, nadat de eerste programmatie was goedgekeurd, 342 miljoen euro. In de loop van 2016 zal er terug een toename zijn. Het gaat over 545 dossiers, waarbij de premienemers vooral kerkfabrieken of lokale besturen zijn. 70 percent van de dossiers op de wachtlijst gaat over religieus erfgoed. Het gemiddelde premiebedrag per dossier is 626.500 euro.

Recent zijn er negatieve adviezen uitgebracht door de Inspectie van Financiën, die stelt dat er maatregelen nodig zijn, om te vermijden dat het probleem onbeheersbaar wordt. Aan het begrotingsakkoord werd de voorwaarde verbonden dat er binnen afzienbare tijd een structurele oplossing moet worden gevonden voor de budgettaire achterstand. In het regeerakkoord was overigens al een evaluatie van premiepercentages aangekondigd: "We zetten de restauratiepremies selectief in, zodat enkel werken die noodzakelijk zijn voor het behoud of het herstel van de erfgoedkenmerken en -elementen van een beschermd goed nog in aanmerking komen voor premietoekenning. We evalueren de premiepercentages zodra we fiscale stimulansen voor investeringen in onroerend erfgoed ingevoerd hebben."

De grote stijging tussen augustus 2014 en november 2015 had te maken met het nieuwe Onroerenderfgoeddecreet. Het wegvallen van de extra 10 percent bij de berekening van de premie leidde tot een aanzuigeffect. Het jaarlijks te besteden budget is 80 miljoen vanaf 2016. Ondanks de verhogingen van het budget is dat echter nog steeds onvoldoende.

De conceptnota die door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd bevat drie soorten van maatregelen: maatregelen om op korte termijn oplossingen te bieden, de ontwikkeling van een flankerend beleid en een nieuw premiestelsel.

Maatregelen op korte termijn

Voor de maatregelen op korte termijn wordt een inwerkingtreding op 1 januari 2017 gepland. Het gaat daar om een aanpassing van de voorwaarden voor premiedossiers op de wachtlijst. De kerkendossiers op de wachtlijst waar geen actueel kerkenbeleidsplan voorhanden is, krijgen nog tijd – vanaf 2017 nog negen maanden – om een goedgekeurd kerkenbeleidsplan in te dienen. Een tweede maatregel is dat

de btw niet meer betoelaagd zal worden bij dossiers op de wachtlijst en dat de verplichting wegvalt om de werken te laten uitvoeren door een aannemer erkend in de categorie D23/D24. Dat betekent uiteraard niet dat er geen voorwaarden meer gelden inzake kwaliteit. Nu ging het echter om zeer zware voorwaarden, waardoor kleine ambachtelijke bedrijven met veel expertise, de facto werden uitgesloten. De kwaliteitsbepalingen die in de nieuwe regelgeving zijn opgenomen (hoofdstuk 11, afdeling 5, van het Onroerenderfgoedbesluit) blijven onverkort gelden. Die maatregelen zullen op korte termijn worden verankerd in het wijzigingsdecreet en, zoals al gezegd, is de inwerkingtreding maar gepland op 1 januari 2017.

Flankerend beleid

Momenteel loopt een onderzoek naar de bouwprizen voor restauratie en onderhoud van onroerend erfgoed. Deze studie wordt uitgevoerd door IDEA Consult en de oplevering ervan is voorzien in april 2016. In opvolging van deze studie zullen onder meer maatregelen worden genomen om te komen tot een betere marktwerking en mededinging met het oog op het verlagen van de kostprijs. Niet limitatief zal ook werk worden gemaakt van het aanpassen van de kwaliteitseisen, werken met forfaits enzovoort.

Voorts zal worden onderzocht of een wijziging mogelijk is van de federale wetgeving ter zake, bijvoorbeeld op het vlak van de btw en de wetgeving inzake de overheidsopdrachten. Er werd overleg opgestart met het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en met het Waalse Gewest, om te proberen op één lijn te komen met betrekking tot de btw en vervolgens kan dan in overleg worden getreden met de federale overheid. Ook voor de wetgeving inzake de overheidsopdrachten zal dergelijk overleg worden gepleegd.

Er wordt blijvend ingezet op het instrument van de beheersplannen, waarin verantwoording en onderbouwing wordt gegeven voor een goed toekomstig beheer dat op termijn kostenbesparend is. Voor de periode van 1 januari 2015 tot en met 25 februari 2016 zijn er al twintig beheersplannen goedgekeurd en het agentschap heeft al 281 adviezen geformuleerd in dit verband. De regelgeving over geïntegreerde beheersplannen is in voorbereiding en wordt gekoppeld aan de lopende wijziging voor de natuurregelgeving.

Voor de ondersteuning van de financiering van de restauratiewerken kan ook een beroep worden gedaan op de Erfgoedkuis. De investeringsmiddelen werden verdubbeld, waardoor er in 15 miljoen euro aan extra middelen wordt voorzien voor projecten met herontwikkeling van onroerend erfgoed gericht op een duurzame economische invulling.

Er is ook het nieuwe instrument van de erfgoedlening, waarvoor ook wordt samengewerkt met de PMV. Daarnaast wordt er verder gewerkt aan het project "doelmatigheidsanalyse van het beschermingsinstrumentarium en herevaluatie van de beschermingsbesluiten". Vlaanderen telt 13.483 beschermde onroerende goederen. Een analyse van het volledige pakket is door de omvang ervan onmogelijk. Het project wordt daarom uitgevoerd in hanteerbare deelpakketten. In een eerste fase wordt het algemeen kader voor het beschermingsbeleid in verleden en heden geanalyseerd. Het geeft de evolutie van het beschermingsinstrumentarium, van de doelstellingen en van de rechtsgevolgen weer en analyseert de kwaliteit van de besluiten. In dat algemene kader wordt ook ingegaan op de evolutie van het erfgoedbegrip en van de waarderingspraktijk. In deze regeerperiode worden een aantal pakketten, onder meer gevels en bedaking, aangepakt. Een laatste fase focust op aanbevelingen voor het beschermingsbeleid. Wijzigingen of opheffingen van beschermingen behoren tot de mogelijkheden. Naar aanleiding van de opportuniteit tot opmaak van een beheersplan kan de relevantie van de bescherming herbekeken worden.

De eerste fase, het algemeen kader, loopt. De tweede fase start halverwege 2016 en loopt tot eind 2018, begin 2019. De derde fase, met de aanbevelingen voor het beleid, loopt in de periode 2017 tot 2019.

Nieuw premiestelsel

De premiepercentages zoals vermeld in het onroerend erfgoeddecreet van 12 juli 2013 blijven voorlopig behouden. Ze worden opnieuw bekeken zodra de resultaten van de studie over het onderzoek naar de bouwprizen inzake restauratie en onderhoud van onroerend erfgoed bekend zijn.

1.2. Nota over fiscale stimulansen inzake onroerend erfgoed

Het regeerakkoord koppelt de evaluatie van de premiepercentages aan de invoering van nieuwe fiscale stimuli voor investeringen in onroerend erfgoed. Na grondig onderzoek werd een keuze gemaakt voor drie soorten van maatregelen: vermindering van het verkooprecht en van de schenkbelasting en optimalisatie van de bestaande maatregel in de personenbelasting.

Sinds decennia bestaan er premies om eigenaars bij het behoud en beheer van beschermd onroerend erfgoed financieel te ondersteunen. Het regeerakkoord bepaalt dat ook fiscale stimulansen voor onroerend erfgoed zullen worden ingevoerd: "We zetten de restauratiepremies selectief in, zodat enkel werken die noodzakelijk zijn voor het behoud of het herstel van de erfgoedkenmerken en -elementen van een beschermd goed nog in aanmerking komen voor premietoekenning. We evalueren de premiepercentages zodra we fiscale stimulansen voor investeringen in onroerend erfgoed ingevoerd hebben."

Binnen de Vlaamse Regering is afgesproken om een aantal maatregelen te onderzoeken. Na grondig onderzoek werd voor drie maatregelen gekozen: vermindering van het verkooprecht, vermindering van de schenkbelasting en optimalisatie van de bestaande maatregel in de personenbelasting.

Vermindering verkooprecht

Het verkooprecht, geheven bij de verkoop van beschermd onroerend erfgoed, zal gehalveerd kunnen worden, mits het naleven door de koper van een aantal investeringsverplichtingen. De voorwaarden zijn dat het moet gaan om de aankoop van een beschermd monument en dat een investering nodig is om een fiscaal voordeel te krijgen. Voorts moeten de werken zijn opgenomen in een goedgekeurd beheersplan. Indien er nog geen beheersplan is, dan kan er een worden opge maakt na aankoop en ten slotte moet de uitvoering gebeuren binnen een termijn van vijf jaar na het verlijden van de akte.

Vermindering schenkbelasting

Een tweede nieuwe fiscale maatregel is een vermindering van de schenkbelasting geheven bij schenking van beschermd onroerend erfgoed, in het bijzonder monumenten. Het moet gaan om de schenking van een beschermd monument en het fiscaal voordeel moet worden geïnvesteerd in het beschermde monument. De werken moeten zijn opgenomen in een goedgekeurd beheersplan. Indien er geen beheersplan is op het moment van de schenking, bestaat de mogelijkheid dergelijk plan op te maken na aankoop. Ook hier geldt dat de uitvoering binnen een termijn van vijf jaar na het verlijden van de akte moet gebeuren.

Technische uitvoering

Het tot nog toe uitgevoerde onderzoek en overleg heeft al een aantal modaliteiten en voorwaarden als voorlopige krachtlijnen opgeleverd. Die dienen nu nog verder te worden verfijnd en omgezet in uitvoerbare decretale bepalingen.

Een vlotte uitwisseling van informatie tussen de Vlaamse Belastingdienst en het agentschap Onroerend Erfgoed, is een absolute voorwaarde voor de uitvoering van deze maatregel. Het is de bedoeling dat de belastingvermindering voor het verkooprecht wordt omgezet in een erfgoedpremie en dat de belastingvermindering voor de schenkbelasting via een teruggave verloopt. De controle van de voorwaarden zal gebeuren door het agentschap Onroerend Erfgoed. Dit zal een wijziging meebrengen van de regelgeving, onder meer van de Vlaamse Codex Fiscaliteit.

Wat de budgettaire impact betreft, wordt de vermindering van het verkooprecht geraamd op 1 tot 2 miljoen euro. De budgettaire impact van de vermindering van de schenkbelasting is moeilijk in te schatten.

Optimalisatie bestaande vermindering personenbelasting

Ook voor de optimalisatie van de bestaande vermindering van de personenbelasting is de ratio een stimulans voor investering in beschermd onroerend erfgoed. Het kader is opgenomen in het Wetboek van de Inkomstenbelastingen van 1992. Het gaat hier om private eigenaars en de huidige regeling is dat er een maximaal bedrag is per belastbaar tijdperk van 38.180 euro (het basisbedrag is 25.000 euro).

De belastingvermindering en het premiestelsel hebben ongeveer dezelfde inhoudelijke doelstelling en doelgroep. Eigenaars kunnen vandaag voor dezelfde werken kiezen voor een premie, voor belastingvermindering of een combinatie van beide systemen. De belastingvermindering is daarbij te berekenen op basis van de kosten van de werken, desgevallend verminderd met de bekomen premie.

Die cumuleerbaarheid is in meerdere opzichten een probleem. Ze reduceert één van beide systemen tot een louter surplus, het inzetten van verscheidene instrumenten met dezelfde doelstellingen is niet efficiënt en een complex subsidielandschap is niet klantvriendelijk. Er zal dus een keuze moeten worden gemaakt.

Het is ook zo dat de bestaande belastingvermindering en aantal drempels bevat. Zo geldt er een verhuurverbod en moet het goed publiek toegankelijk worden gemaakt. De meerwaarde van die drempels is onduidelijk en zal worden onderzocht. Ook een betere administratieve opvolging en afstemming is noodzakelijk, zowel voor het agentschap Onroerend Erfgoed, als voor de FOD Financiën.

1.3. Nota over energiezuinigheid en onroerenderfgoedzorg

Energiezuinigheid is een zeer belangrijk thema, ook in het raam van de Klimaattop. Bij het Departement LNE bleek men overigens aangenaam verrast door de stappen die het agentschap Onroerend Erfgoed al heeft gezet. Energiezuinigheid is bij onroerend erfgoed wel een veel complexere aangelegenheid dan bij nieuwbouw of renovatie van niet beschermde gebouwen. De conceptnota zet in op verschillende initiatieven die enerzijds inhoudelijke en anderzijds financiële ondersteuning bieden. Er werd gepoogd om aan te sluiten bij al lopende initiatieven die passen binnen het Renovatiepact.

Het toepassen van energiebesparende maatregelen bij het beheer van onroerend erfgoed is geen evidentie en moet steeds verzoenbaar zijn met de erfgoedwaarden van het betrokken gebouw. Er is soms onzekerheid over de technische gevolgen van energiebesparende maatregelen. Het is belangrijk om oplossingen op

maat te zoeken, met zoveel mogelijk uniformiteit, maar tegelijk met een duidelijk afwegingskader, zodat vergelijkbare dossiers op dezelfde manier worden behandeld.

Naast de nieuwe initiatieven die in de conceptnota worden aangekondigd, zijn er diverse andere die lopen en waar verder op wordt ingezet. Ook de internationale evoluties worden gevolgd. De handleiding 'Energiezuinig leven in woningen met erfgoedwaarde' uit 2013 biedt voorbeelden en inspiratie aan restauratie-architecten, aannemers, ambtenaren en eigenaars. Die handleiding wordt veel gebruikt door het werkveld en zal voor het opmaken van de verschillende luiken van het afwegingskader energiebesparende maatregelen in beschermd erfgoed een belangrijke inspiratiebron zijn.

Samen met het WTCB worden tegen 2018 de eerste energieconsulenten onroerend erfgoed opgeleid. Naast het opmaken van een energie-audit van het gebouw met erfgoedwaarde, zullen zij ook tot taak hebben particulieren te adviseren over het zo energiezuinig mogelijk maken van hun eigendom met behoud van de erfgoedwaarden. Daarnaast werkt het WTCB ook aan een energieloket voor erfgoedgebouwen: deze website moet bijstand verlenen aan architecten die geconfronteerd worden met de energetische verbetering van gebouwen met erfgoedwaarde en zal de verleende adviezen systematisch bijhouden.

Het in 2016 af te ronden onderzoek 'Energiezuinige maatregelen in monumenten met woonfunctie' zal de haalbaarheid en de impact van energiezuinige maatregelen in monumenten met een woonfunctie achterhalen. Op basis van de elf cases die de energieaudit voor en na toepassing van energiezuinige maatregelen zal bekijken, zullen alternatieve methodes, technieken, materialen en producten worden aangekeurd om de energieprestaties van onroerend erfgoed met een woonfunctie te verbeteren. De resultaten van dit onderzoek zullen ruim bekend gemaakt worden.

De minister-president heeft de administratie opdracht gegeven een afwegingskader op te stellen voor energiebesparende maatregelen in beschermd erfgoed. Dit afwegingskader moet toelaten meer transparantie in de beoordeling van energiebesparende maatregelen in beschermd erfgoed te bieden. Het zorgt ook voor een stroomlijning van de verschillende interne zienswijzen en geeft een afleesbare motivering voor de beslissing. Tegen oktober 2016 zal het luik historisch schrijnwerk beschikbaar zijn, tegen eind 2016 een luik dakisolatie en een luik zonnepanelen. Gekoppeld aan de onderhandelingen en werven van het Renovatiepact, start de administratie, in overleg met het VEA twee onderzoeken. Bij het eerste onderzoek wordt nagegaan of het mogelijk is om in het renovatie-advies specifieke energiedoelstellingen voor onroerend erfgoed op te nemen. Het tweede onderzoek zal bekijken hoe in de Woningpas wordt omgegaan met beschermd onroerend erfgoed. De beide onderzoeken lopen en de resultaten zullen worden meegenomen in de volgende nota die in het kader van de uitvoering van het Renovatiepact aan de Vlaamse Regering zal worden voorgelegd.

Naast die drie inhoudelijke initiatieven zijn er ook drie financiële ondersteuningsmaatregelen. Vaak zijn de technieken en mogelijkheden om de energiebesparende maatregelen te verzoenen met het behoud van de erfgoedwaarden duurder dan klassieke standaardoplossingen, denk bijvoorbeeld aan het isolerend maken van vensters in de vorm van het plaatsen van een voorzetraam. Om hieraan tegemoet te komen wordt nagegaan op welke manier bijkomende financiële ondersteuning geboden kan worden. Uiteraard kan voor het verbeteren van de energieprestaties van het beschermd onroerend erfgoed gebruik gemaakt worden van de verschillende stimuli die in het kader van het energierenovatieprogramma beschikbaar worden gesteld als de investering in energiebesparende maatregelen beantwoordt aan de generieke energiedoelstellingen.

In de onroerenderfgoedregelgeving wordt de mogelijkheid ingevoegd om premies te verlenen aan energiebesparende en energieopwekkende maatregelen in beschermd goederen. Deze premies zullen de meerkosten gelieerd aan onroerend erfgoed, opvangen. De twee andere onderzoeken zijn gekoppeld aan twee werven uit het Renovatiepact. Het eerste onderzoek gaat over het Energierenovatieprogramma 2020. Dat programma uit 2007 zal geëvalueerd en geoptimaliseerd worden tot 2030. Momenteel wordt er daarin geen rekening gehouden met de specifieke realiteit van onroerend erfgoed en het is de bedoeling om na te gaan welke maatregelen er voor onroerend erfgoed kunnen worden opgenomen en betoelaagd. In uitvoering van het Renovatiepact wordt bovendien ook gewerkt aan een fiscaliteit die de energieprestatie en woningkwaliteit als heffingsbasis zal hanteren. Woningen die de vooropgestelde norm niet halen, zullen extra belast worden. Er zal worden onderzocht of het haalbaar en opportuun is om een aparte regeling voor woningen met erfgoedwaarde op te nemen en of een koppeling tussen heffingsbasis en energiedoelstellingen uit de Woningpas en het renovatieadvies mogelijk is.

2. Bespreking

Tijdens haar regeling van de werkzaamheden besliste de commissie om geen bespreking te houden, maar een schriftelijke procedure te volgen.

De door de leden schriftelijk gestelde vragen en de antwoorden daarop van de minister-president, worden als bijlage bij dit verslag gevoegd.

Rik DAEMS,
voorzitter

Manuela VAN WERDE
Tine SOENS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

btw	belasting over de toegevoegde waarde
FOD	Federale Overheidsdienst
LNE	Leefmilieu, Natuur en Energie (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
PMV	ParticipatieMaatschappij Vlaanderen
VEA	Vlaams Energieagentschap
WTCB	Wetenschappelijk en Technisch Centrum voor het Bouwbedrijf

BIJLAGEN:

Schriftelijke vragen en antwoorden

Vragen conceptnota premiestelsel

Jean-Jacques DE GUCHT

In de nota wordt verwezen naar het feit dat de wachtlijst voor de restauratiepremies voor bouwkundig erfgoed nog nooit zo hoog is geweest. In de nota vinden we een overzicht terug van de vraag naar financiële ondersteuning waaruit blijkt dat de vraag steeds groter is dan het aanbod. Dit is een logisch gevolg van een vraaggestuurde instroom. Het premiestelsel gaat ervan uit dat het principe vanzelf de vraag moet volgen. Wachtlijsten zijn er volgens de nota dan ook zo goed als altijd geweest. Mijn vragen voor de minister:

Is het mogelijk om een gedetailleerd overzicht te geven van de wachtlijsten van 2001 tot 2014?

Onderstaand is een overzicht toegevoegd van de totalen aan aangevraagde premies voor de periode 2001-2014, met onderscheid tussen de verschillende premiecategorieën en voor zover hierover momenteel cijfers beschikbaar zijn.

Het zijn deze cijfers die gebruikt zijn voor de grafiek, opgenomen in de conceptnota. Ze zijn afgeleid uit de opeenvolgende programmatiedocumenten of bij ontstentenis daarvan op administratieve jaarverslagen. Voor elk jaar wordt in de mate van het mogelijke de staat gegeven van de wachtlijst op een vergelijkbaar referentiemoment. Aangezien wachtlijsten doorheen een jaar continu evolueren, is het gekozen referentiemoment uiteraard puur arbitrair en zijn de cijfergegevens relatief.

	Privé	Openbaar	Eredienst	Totaal
	Geen gegevens	Geen gegevens	Geen gegevens	Geen gegevens
2001				
2002	11.155.589,73	28.864.095,21	27.839.768,24	67.859.453,18
2003	10.665.534,31	22.812.264,22	35.252.727,02	68.730.525,55
2004	10.041.288,82	17.981.645,69	70.271.335,69	98.294.270,21
2005	16.342.925,87	31.117.209,39	53.296.586,32	100.756.721,58
2006	16.380.059,43	36.614.957,15	61.480.855,31	114.475.871,89
2007	9.609.310,43	25.038.831,76	55.428.355,85	90.076.498,04
2008	17.391.677,53	30.354.663,39	35.547.843,24	83.294.184,16
2009	22.543.479,99	21.406.759,18	59.483.284,08	103.433.523,25
2010	17.703.864,57	30.548.025,23	37.839.989,03	86.091.878,83
2011	15.097.411,95	19.583.142,62	30.483.234,43	65.163.789,00
2012	20.197.714,06	23.458.549,22	37.764.164,95	81.420.428,23
2013	17.978.853,01	39.919.708,55	50.773.784,27	108.672.345,83
2014	23.563.630,36	62.251.664,03	90.644.273,66	176.459.568,05

Minister, u spreekt sinds 2009 over een vernieuwde regelgeving en premiestelsel voor restauratiepremies – kunt u ons enkele redenen geven waarom dit zo lang blijft aanslepen?

Het nieuwe Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 en het bijhorende Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014 omvatten al een geactualiseerde financieringsregelgeving.

Verder verwijst ik naar het regeerakkoord “*We zetten de restauratiepremies selectief in, zodat enkel werken die noodzakelijk zijn voor het behoud of het herstel van de erfgoedkenmerken en -elementen van een beschermd goed nog in aanmerking komen voor premietoekenning. We evalueren de premiepercentages zodra we fiscale stimulansen voor investeringen in onroerend erfgoed ingevoerd hebben*”.

Maatregelen

Vanuit de visie ‘beter voorkomen dan genezen’ primeren voor onze fractie onderhoud en beheer boven restauratie of herstel. We zijn dan ook tevreden dat dit sterk naar voor komt in de nota. Zo is het inzetten op het instrument van de beheersplannen wat onze fractie betreft zeer positief. Beheerders van erfgoed verantwoordelijk maken voor het beheer en onderhoud kan op termijn kostenbesparend werken.

Hoe zal dit concreet in zijn werk gaan? Voor kerken lijkt me dit logisch en staat ook beknopt uitgelegd in de nota – maar zal ook een openbaar bestuur vanaf 01/01/2017 (in bezit van onroerend erfgoed) een overzicht moeten geven van de activiteiten, handelingen en acties die nodig zijn voor het behoud of het herstel van de intrinsieke erfgoedwaarde en van de manier waarop dit op langere termijn kan/moet worden georganiseerd? Wat met private personen/organisaties?

De onroerendergoedregelgeving onderscheidt nu al verschillende planningsinstrumenten, die op een diverse manier interageren met het premiestelsel: beheersplannen, kerkenbeleidsplannen en onroerendergoedrichtplannen.

De huidige mogelijkheden en verwachtingen met betrekking tot beheersplannen zijn duidelijk omschreven in hoofdstuk 8 van het Onroerendergoeddecreet en hoofdstuk 8, afdeling 1 van het Onroerendergoedbesluit.

Kerkenbeleidsplannen overstijgen het gewone beheer, en betreffen visievorming over het gebruik van eredienslocaties. In de wijziging van het Onroerendergoeddecreet waarvoor momenteel de goedkeuringsprocedure loopt is voorzien in een nieuwe definitie voor een ‘kerkenbeleidsplan’: “een schriftelijk document dat eerst door het representatief orgaan van de betrokken erediensten en vervolgens door de gemeenteraad werd goedgekeurd en dat een lokaal gedragen langetermijnvisie biedt voor alle gebouwen die bestemd zijn voor de betrokken erediensten op het grondgebied van een bepaalde gemeente. De langetermijnvisie moet minimaal volgende basisgegevens bevatten: a) een beschrijving van de betrokken gebouwen bestemd voor de eredienst, met onder meer hun cultuurhistorische waarde, hun architecturale mogelijkheden, hun bouwfysische toestand; b) de situering van elke gebouw bestemd voor de eredienst in zijn ruimtelijke omgeving; c) een beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie van de betrokken gebouwen bestemd voor de eredienst en d) een onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie van de

betrokken gebouwen, inclusief een plan van aanpak hoe de toekomstige invulling met nevenfuncties of herbestemming ervan zal worden onderzocht.”

Onroerendergoedrichtplannen bieden vanuit de erfgoedwaarde een visie op de toekomstige ontwikkeling van de betrokken onroerende goederen binnen een thema of afgebakend gebied, verduidelijkt de aandachtspunten uit het onroerendergoedbeleid en formuleert beheers- en ontwikkelingsdoelstellingen.

Door zowel het beheer als de ontwikkeling en het gebruik van onroerend erfgoed planmatig te benaderen, kan er op een efficiëntere manier in onroerendergoedzorg worden geïnvesteerd, en kunnen ook gepaste beleidsaccenten worden gelegd. De planmatige aanpak wordt dan ook financieel gestimuleerd door ze als voorwaarde te stellen voor het bekomen van een premie.

Beheersplannen bestonden al onder de oude regelgeving voor beschermde stads- en dorpsgezichten en beschermde landschappen en erfgoedlandschappen, en werden toen al in beperkte mate verplicht gesteld voor bepaalde categorieën premienemers. De nieuwe regelgeving heeft de toepassing van dit instrument en de verplichting i.f.v. de premieverlening verruimd:

- Goederen gelegen in beschermde stads- en dorpsgezichten, beschermde cultuurhistorische landschappen, erfgoedlandschappen of beschermde archeologische sites;
- Cultuurgoederen, orgels van na de Eerste Wereldoorlog;
- Locaties of initiatiefnemers die een beroep doen op een verhoogde erfgoedpremie van 60% of 80%.
Komen in aanmerking voor een verhoogde erfgoedpremie van 60%: ZEN-erfgoed en onderwijsgebouwen.
Komen in aanmerking voor een verhoogde erfgoedpremie van 80%: monumenten bestemd voor een erkende eredienst, beschermde goederen eigendom van een openbaar bestuur en open erfgoed;
- Projecten waarbij meerdere gespecialiseerde werkzaamheden worden gecombineerd;
- Projecten die kaderen in een meerjarenpremieovereenkomst.

Kerkenbeleidsplannen vormen een meer beleidsmatige analyse van de gebouwen voor de erkende eredienst. Ze zijn complementair aan de beheersplannen. De decretale verankering is nieuw en houdt een bijkomende verplichting in die beperkt is tot beheerders van eredienstgebouwen die een beroep willen doen op een verhoogde erfgoedpremie van 80%. Eredienstgebouwen vertegenwoordigen dan ook veruit de grootste premievraag, terwijl kerkelijk erfgoed net ook de grootste herbestemmingsuitdagingen stelt.

De planningsverplichtingen huldigen de filosofie dat naarmate de premienemer meer vraagt, er ook meer van hem wordt verwacht. Bij een beheersplan ligt de focus op beheer in de strikte zin van het woord. Bij een kerkenbeleidsplan wordt een gebruiksvisie verwacht. Het heeft immers geen zin om erfgoed te restaureren, en het nadien geen volwaardige functie te geven. Een verruiming van de toepassing van dergelijke planningsinstrumenten moet echter doordacht zijn en eerst bediscussieerd worden.

Zal er ook afstemming gevraagd worden tussen het beheersplan met andere beleidsinstrumenten (zoals bosbeheerplan, natuurbeheersplan en/of inrichtingsplannen)? Wordt er ook nagedacht door de minister om de omgekeerde beweging door te voeren, zodat in de bos-, natuur- en inrichtingsplannen ook op een gepaste manier rekening wordt gehouden met het beheer van het onroerend erfgoed.

Artikel 8.1.3. van het decreet voorziet al afstemming tussen onroerenderfgoedbeheersplannen en desgevallende bos- of natuurbeheersplannen. De concrete uitvoering van deze bepaling wordt voorbereid in samenspraak met collega-minister Schauvliege. De gezamenlijke concrete uitvoeringsbepalingen zijn al een eerste keer principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

Over welke instrumenten beschikt de minister in het geval van verwaarlozing van het erfgoed in de praktijk?

De nieuwe regelgeving omvat een uitgebreid handhavingsluik, met zowel bestuurlijke als gerechtelijke handavingsinstrumenten.

Voor welke periode dienen beheersplannen opgemaakt te worden? 10 jaar lijkt het minimum in functie van een visie op lange termijn.

Conform artikel 8.1.7. van het Onroerenderfgoedbesluit heeft een goedgekeurd beheersplan een geldigheidsduur van twintig jaar.

Omwille van de dynamiek, eventueel veranderende inzichten, opportuniteiten lijkt het belangrijk dat een beheersplan ook indien noodzakelijk kan worden aangepast – is dit bij deze het geval?

Goedgekeurde beheersplannen kunnen inderdaad worden bijgestuurd. De procedure hiervoor wordt omschreven in artikel 8.1.9. van het Onroerenderfgoedbesluit.

Kan een beheersplan binnen realistische termijnen verplicht worden gemaakt voor iedereen (ook gemeentebesturen/private personen) die wenst een beroep te doen op premies? Zo ja over welke termijn denkt de minister? Kan dit eventueel meegenomen worden in de discussies met betrekking tot het nieuw premiestelsel?

Zie hoger. Op dit moment zijn enkel privépersonen die werkzaamheden willen ondernemen aan beschermde monumenten en daarvoor een beroep willen doen op een erfgoedpremie van 40% vrijgesteld van planningsverplichtingen.

De vraag die we ons moeten stellen is of het wenselijk is om ook voor deze doelgroep, die de kleinste dossierstroom en de meest bescheiden vraag vertegenwoordigt, een planningsverplichting wenselijk is.

Nieuw premiestelsel

Wat is de restauratietermijn, de termijn tussen twee algemene restauraties, momenteel? Is de minister bereid om deze te verlengen in het nieuwe premiestelsel en zo lang mogelijk te maken als flankerende maatregel op de lange termijn?

Nederlands onderzoek heeft aangetoond dat als een monument goed wordt gebruikt en onderhouden, het gemiddeld om de 50 jaar opnieuw moet worden gerestaureerd. Deze zogenaamde restauratiecyclus is beduidend korter voor molens, die om de 25 jaar moeten worden aangepakt.

Dit zijn uiteraard theoretische veralgemeningen: erfgoedbeheer is een proces, met een opvolging van regelmatige onderhoudsbeurten en occasionele restauratiebeurten.

Grote gebouwen, zoals onze kathedralen, zijn zelfs 'permanent' in restauratie. Wat voor een specifieke erfgoedlocatie de 'aangewezen' restauratiecyclus is, kan dus eigenlijk enkel in een doordacht beheersplan worden vastgelegd en moet blijken uit de uitvoering ervan.

De restauratiecyclus als uitsluitingscriterium gebruiken voor het bekomen van een premie is dus, gelet op het bovenstaande, moeilijk toepasbaar.

Bart CARON

De herziening van het premiestelsel wordt geargumenteed met de lange (te?) wachtlijst bij het subsidie- en premiestelsel. Die is lang, maar de sterke groei is van recente datum en is vooral het gevolg van het nieuwe decreet (van 50 naar 85 miljoen euro eind 2014). Aanvragers haastten zich om nog van de oude procedure te kunnen genieten.

Zijn er reeds cijfers (van de wachtlijst) voor 2015?

Is er een prognose gemaakt voor de jaren 2016 tot 2020?

Bij de eerste programmatie van 2016 (referentiedatum 22/1/2016) stonden er 603 dossiers in de wachtlijst, voor een totaal aan premies van 375.583.529,89 Euro. Het gros van de dossiers komt nog in aanmerking voor behandeling in toepassing van de oude regelgeving.

Het aantal aanvragen in toepassing van de nieuwe regelgeving is tot nu toe beperkt, mede doordat in de aanloop naar de nieuwe regelgeving veel dossiers sneller zijn ingediend dan normaal het geval zou zijn geweest.

De dossierstroom is met andere woorden niet representatief genoeg om al prognoses te kunnen maken.

In de nota aan de regering staat dat de actuele situatie budgettair onhoudbaar is, dit is ook het standpunt van Inspectie van Financiën en de minister van begroting. Het regeerakkoord anticipeerde daar op door een evaluatie van de premiepercentages aan te kondigen.

Echter, men kan er redelijker wijze van uitgaan dat de wachtlijst (de budgettaire noden) de volgende jaren zal dalen. De flankerende maatregelen inzake marktwerking en prijsbepaling kunnen de kostprijs zeker doen dalen. Dat, gecombineerd met een beperkte stijging van het budget kan veel noden lenigen. De voorliggende aanpassingen van het premiestelsel zullen daar eveneens toe bijdragen.

Wat de 'maatregelen' betreft, heb ik de volgende vragen:

Kerken: heeft de minister zicht op het aantal goedgekeurde kerkenplannen waarbij minstens één beschermd monument is betrokken? Welke zijn de financiële repercussies van de maatregel dat, indien er na negen maanden geen goedgekeurd kerkenplan is, het dossier van de wachtlijst wordt geschrapt?

Met betrekking tot het aantal kerkenbeleidsplannen kan worden verwezen naar het antwoord op de vragen om uitleg 993 van Ward Kennes over de opmaak van de kerkenplannen en 1085 van Manuela Van Werde over de lancering van het Projectbureau Herbestemming Parochiekerken, behandeld in de vergadering van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed op 16 februari 2016.

In het antwoord is gesteld dat het onmogelijk is om een exact cijfer te geven, omdat er geen meldings- en registratieplicht bestaat.

De enige beschikbare gegevens blijven gebaseerd op de telefonische enquête, uitgevoerd door het CRKC tussen augustus en november 2015. Daaruit blijkt dat in die periode al 43 procent van de gemeenten – die voor een meerderheid van de parochiekerken staan, namelijk 1087 kerken – werkt aan een parochiekerkenplan of er een heeft, goedgekeurd en afgerond. 34 procent van de gemeenten – die staan voor 347 kerken – werkt nog niet aan een parochiekerkenplan. Van 23 procent van de gemeenten is de situatie niet bekend. 23 gemeentebesturen hebben spontaan aan het agentschap Binnenlands Bestuur laten weten dat ze een kerkenbeleidsplan hebben dat is goedgekeurd door de gemeenteraad.

Zoals beschreven in de conceptnota wordt voor de kerkrestauratiedossiers die zijn ingediend in toepassing van de oude regelgeving bijkomend de verplichting voorzien dat er voor het grondgebied van de gemeente waarin de kerk zich bevindt een kerkenbeleidsplan moet worden voorgelegd, om in aanmerking te kunnen blijven komen voor de premie. In functie hiervan wordt een bijkomende bepaling opgenomen in de regelgeving, waarbij de betrokken gemeenten vanaf de datum van inwerkingtreding 9 maanden de tijd krijgen om aan de nieuwe voorwaarde te voldoen.

De goedkeuringsprocedure hiervoor is lopende en inwerkingtreding is voorzien op 1/1/2017.

Eenmaal de procedure is afgerond, zullen de betreffende gemeentebesturen worden uitgenodigd om een kerkenbeleidsplan op te leveren, binnen de gestelde termijn.

Kerkrestauratiedossiers uit gemeenten waarvoor na het verstrijken van deze termijn nog geen kerkenbeleidsplan is opgeleverd, worden uit de wachtlijst geschrapt en worden geacht een dossier in te dienen dat voldoet aan de bepalingen van het nieuwe premiestelsel.

Om dan nog in aanmerking te komen voor de premie van 80%, moeten premienemers niet alleen een kerkenbeleidsplan, maar ook een beheersplan voorleggen. Zo niet geldt het premiepercentage van 40%.

Erkenning aannemers: de normen worden verlicht

Dreigt hierdoor de kwaliteit van restauraties niet achteruit te gaan? Of anders geformuleerd: zal dit geen intenser toezicht en begeleiding vergen van de consultants van het Agentschap?

Hoewel de erkenningsplicht zeker bepaalde kwaliteitsgaranties biedt, lijkt ze ook tegendoelmatig te zijn, in de zin dat door de erkenningsvoorwaarden de uitvoerdersmarkt klein wordt gehouden. Premienemers kunnen daardoor slechts een beroep doen op een beperkt aantal uitvoerders, wat zich vertaalt in duurdere uitvoering. Dit geldt hoe dan ook wanneer de vereiste expertise zeer specifiek is.

De schrapping van de erkenningsverplichting betreft enkel de dossiers die worden afgehandeld in toepassing van het oude restauratiepremiebesluit.

Dit besluit blijft echter voldoende controlemechanismen omvatten, die gelden voor alle restauratiedossiers, en die garanderen dat een project volgens de regels van de kunst wordt uitgevoerd: zo geldt een voorafgaand goedgekeurd restauratiedossier als bindend draaiboek, en wordt de uitbetaling van het saldo zowel afhankelijk gesteld van het aanleveren van gedetailleerde stavingsstukken en een formele vaststelling door het agentschap dat de restauratiewerkzaamheden integraal en volgens de regels van de kunst en met naleving van alle voorschriften zijn uitgevoerd.

Bovendien worden voor deze dossiers reeds de bepalingen m.b.t. kwaliteit van het Onroerenderfoedbesluit van toepassing. In dit besluit wordt de erkenningsvoorwaarde overigens niet expliciet gesteld, maar is de premienemer eindverantwoordelijke voor de restauratiekwaliteit, of desgevallend de aannemer die gespecialiseerde onderaannemers inschakelt.

Het schrappen van de erkenningsverplichting

Inwerkingtreding en nieuw premiestelsel

De nota lijkt te suggereren dat het premiestelsel nog grondiger zal moeten worden bijgesteld. De conceptnota vermeldt: “De premiepercentages zoals vermeld in het onroerend erfgoeddecreet van 12 juli 2013 blijven voorlopig behouden. Deze worden opnieuw bekeken zodra de resultaten van de thans lopende studie over het onderzoek naar de bouwprijzen inzake restauratie en onderhoud van onroerend erfgoed (inclusief het onderzoek naar de relatie tussen de bouwvoorschriften en de kostprijs van restauraties) bekend zijn.

Indien uit de studie blijkt dat de kostprijs de hoogte wordt ingeaagd, waarom worden dan die kostendrijvers niet eerst aangepakt?

Wat is de relatie tussen het premiestelsel en de eventuele (te) hoge kosten van werken?

Het is de bedoeling van de studie om eventuele correlaties op te sporen, zodat we daaruit vervolgens conclusies kunnen trekken. Dat kan pas gebeuren zodra de resultaten van de studie definitief bekend zijn.

Voorstellen en vragen inzake koppeling tussen onderhoud(spremies) en restauratie (premiestelsel):

Kan er via bouwkundig onderzoek geen beter onderhoud van beschermde monumenten gebeuren? Kan de samenwerking met Monumentenwacht hiertoe niet versterkt worden? Een beter onderhoud vermijdt zeer hoge restauratie-uitgaven.

Kan dit niet pro-actief gebeuren? Door de betrokken eigenaars op deze mogelijkheid te wijzen na onderzoek door Monumentenwacht?

Kan er niet overwogen worden om met een variabel premiestelsel te werken voor restauraties? Bijvoorbeeld in het geval eigenaars niet ingaan op adviezen van Monumentenwacht, bekrachtigd door het Agentschap Onroerend Erfgoed,? In dergelijk geval zou er kunnen beslist worden dat het premiestelsel bij restauratie voor niet goed onderhouden monumenten, verlaagd wordt? Kan de minister deze stelling bijtreden?

Monumentenwacht speelt een belangrijke rol in het stimuleren en begeleiden van verantwoord onroerenderfgoedbeheer. Erfgoedeigenaren worden in de mate van het mogelijke ook gewezen op de dienstverlening die deze instantie biedt, maar naast Monumentenwacht zijn er ook andere partners die begeleiding kunnen bieden in het beheer van een erfgoedeigendom. Het is zeker niet de bedoeling ongelijke behandeling van de verschillende premienemers o.b.v. het lidmaatschap van Monumentenwacht te organiseren.

Zoals aangehaald in het antwoord op de vragen van de heer De Gucht, zijn we voorstander van een doordachte, planmatige aanpak, aangezien die de kwaliteit en de efficiëntie van een restauratiecyclus aanzienlijk verhogen. Het premiestelsel houdt vandaag al aanzienlijke planningsverplichtingen in, maar we willen nadenken over een doordachte verruiming.

Tine SOENS

Er moet niet meer gewerkt worden met erkende aannemers. In hoeverre kan de minister garanderen dat dezelfde kwaliteit gegarandeerd blijft als de expertise niet meer dwingend is?

Zie antwoord op vraag van Bart Caron.

Vragen over conceptnota fiscale maatregelen

Manuela Van Werde

De conceptnota omtrent onderzoek naar bijkomende fiscale stimulansen voor onroerend erfgoed geeft aan (blz. 6) dat een vermindering of vrijstelling van erfbelasting voor beschermd erfgoed “geen voorkeurspiste” is. De nota geeft kort een tweetal redenen op. Zo wordt gesteld dat “een vermindering of vrijstelling van de erfbelasting geen stimulans is voor een gerichte en efficiënte onroerenderfgoedzorg.”

Op vandaag gebeurt het spijtig genoeg dat een aantal monumenten na overlijden van de eigenaar terecht komen in een langdurige periode van leegstand en verwaarlozing, doordat de erfgenamen niet uit onverdeeldheid willen/kunnen treden, of doordat de erfgenamen de soms financieel zwaarwegende zorg voor het beschermd erfgoed niet kunnen dragen. Een vermindering van de erfbelasting in deze situaties – mét een verplichte herinvestering van de bonificatie in functie van erfgoedzorg – kan hier eventueel aan verhelpen.

1. De nota spreekt over “geen voorkeurspiste” maar sluit een vermindering of aanpassing van de erfbelasting dus niet uit. Waarom wordt deze dan toch niet verder onderzocht?

Onderzoek heeft inderdaad uitgewezen dat het verminderen of vrijstellen van erfbelasting voor onroerend erfgoed geen voorkeurspiste is aangezien de Vlaamse Regering er voor gekozen heeft om schenkingen te stimuleren en omdat de vermindering of vrijstelling van erfbelasting geen stimulans vormt voor een gerichte en efficiënte onroerenderfgoedzorg.

2. Kan u meer duiding geven bij de argumentatie om geen vermindering van de erfbelasting door te voeren?

Bijkomende fiscale maatregelen voor onroerenderfgoedzorg dienen zich in te schrijven in het algemene beleid op vlak van fiscaliteit en in de doelstellingen op vlak van onroerenderfgoedzorg.

Het fiscale beleid zet in op activering van het onroerend goed door de recente sterke verlaging van de schenkbelasting. Deze maatregel heeft zijn effect niet gemist. Er is een toename van het aantal onroerende schenkingen.

Het inzetten op een vermindering van de verkooprechten en schenkbelasting is effectiever, dan inzetten op erfbelasting.

3. Is de minister akkoord dat we moeten vermijden dat beschermd erfgoed na overlijden van de eigenaar in een langdurige periode van leegstand en verwaarlozing terecht komt?

Uiteraard. Maar onderzoek van de administratie leerde dat deze gevallen beperkt zijn.

In geval van leegstand en verwaarlozing zijn er vaak heel andere oorzaken aan de orde dan een overlijden.

Daarom wil ik inzetten op onmiddellijke activering van dit erfgoed in plaats van te wachten tot een vererving.

Dit kan door verwerving via aankoop en schenking minder te belasten met als voorwaarde dat de verwerver dit voordeel investeert in het goed in kwestie.

4. Is het daarom niet opportuun om verder in detail te onderzoeken of een vermindering van de erfbelasting in deze gevallen een positieve invloed zou kunnen hebben op de onroerenderfgoedzorg en bijgevolg toch bijdraagt tot een efficiënte zorg voor het erfgoed?

De argumenten waarom de vermindering van verkooprechten en schenkbelasting nu verder onderzocht worden, zijn opgenomen in de conceptnota en zijn bij vorige vragen toegelicht.

Bart Caron

De fiscale instrumenten van de gewesten zijn dankzij de vijfde en de zesde staatshervorming aanzienlijk uitgebreid. Dit biedt de kans om ook binnen het beleidsveld onroerend erfgoed de mogelijkheden om de verwerving, het beheer en de ontsluiting van onroerend erfgoed te stimuleren met de fiscale instrumenten waarvoor de Vlaamse overheid bevoegd is.

Een nieuwe fiscale stimulans in de vorm van een vermindering van het verkooprecht, nl. de halvering ervan voor beschermde monumenten, is uitstekend als dit wordt gekoppeld aan het naleven door de koper van een aantal investeringsverplichtingen. De verminderde ontvangsten voor de Vlaamse overheid is beperkt (1 à 2 miljoen euro). De procedure met een beheersplan is goed.

1. Welke timing (van invoering) voorziet de minister?

Doel is om dit in 2017 in te voeren. De voorbereidingen hiervoor worden op dit ogenblik getroffen.

2. Een gelijkaardige aanpak is zichtbaar in de maatregel rond schenkbelasting (vermindering investeren in beheer monument via beheersplan).

Welke timing (van invoering) voorziet de minister?

Doel is om verkooprecht en schenkbelasting gelijktijdig in te voeren, dus ook in 2017.

3. **De optimalisatie van de bestaande belastingvermindering voor uitgaven voor onderhoud en restauratie van beschermd onroerend erfgoed heeft inderdaad een surplus-effect met het premiestelsel. Het zou wenselijk zijn dat beide stelsels in plaats van hetzelfde doel te dienen, een onderscheiden doelstelling hebben. Cumuleerbaarheid afschaffen van beide stelsels kan slechts als de doelstellingen zeer duidelijk zijn, doelstellingen die uitdrukkelijk effecten hebben op het onderhoud van het onroerend erfgoed. Gaat de minister akkoord dat beide stelsels beter eigen niet-cumuleerbare doelstellingen moeten hebben? Welke doelstellingen zijn dat dan (maw waarvoor zou de onderhoudspremie de voorkeur moeten genieten en waarvoor de fiscale aftrek)?**

Op dit ogenblik vormt de belastingvermindering een surplus op de premie voor personen. Deze cumul wordt geschrapt.

Zoals de conceptnota aangeeft is de belastingvermindering bij te sturen zodanig dat een andere doelgroep, ander erfgoed of een ander soort werken ondersteund wordt. Dit wordt nu verder onderzocht met als doel een fiscale maatregel op maat van de noden van particulieren in bezit van een beschermd goed.

4. **De vereiste in het WIB dat het moet gaan om onroerend erfgoed dat niet-verhuurd is en publiek toegankelijk moet zijn, is volgens de minister voorbijgestreefd. Dat is juist voor wat verhuring betreft, maar is publieke toegankelijkheid geen zinvolle voorwaarde, vooral om de bekendheid van het onroerend erfgoed en het draagvlak ervoor te versterken?**

Ik ben zeker voorstander van het openstellen van onroerend erfgoed waar mogelijk maar ik ben overtuigd dat een belastingvermindering, enkel voor personen, hiervoor niet het juiste instrument is. Daarvoor zijn andere, meer gerichte en integrale instrumenten ter beschikking, zoals de erkenning als 'open erfgoed'.

Jean-Jacques De Gucht

1. Maatregel betreffende het verkooprecht op beschermd onroerend erfgoed

Hoe zullen de investeringsverplichtingen bij de verkoop van beschermend onroerend erfgoed worden gecontroleerd? U spreekt over een eenvoudig en helder controlesysteem – kunt u dit wat verder toelichten? Wordt het bewijs van naleving beperkt door facturen van werken? Is dit het Agentschap Onroerend Erfgoed die de naleving controleert?

De begunstigde toont aan de hand van een eenvoudig formulier (ter beschikking gesteld door en in te dienen bij het agentschap) de uitvoering aan.

Het agentschap Onroerend Erfgoed staat in voor de controle. Deze controle houdt in na te gaan of er een geldig beheersplan is, of het fiscale voordeel besteed werd aan werken, diensten en beheersmaatregelen opgenomen in het beheersplan, of de werken, diensten en beheersmaatregelen uitgevoerd zijn binnen de termijn van vijf jaar en of dit gebeurd is volgens de Onroerenderfgoedregelgeving.

Er zijn al afspraken gemaakt voor een eenvoudige informatieuitwisseling tussen het agentschap Onroerend Erfgoed en de Vlaamse Belastingdienst.

Wanneer zal de doelmatigheidsanalyse van het beschermingstrumentarium en her-evaluatie van de beschermingsbesluiten voltooid worden?

De doelmatigheidsanalyse wordt in fases uitgevoerd. Een eerste fase behelst een algemeen kader voor het beschermingsbeleid in verleden en heden, geeft de evolutie van het beschermingsinstrumentarium, van de doelstellingen en rechtsgevolgen en analyseert de kwaliteit van de besluiten. In dat algemeen kader wordt ook ingegaan op de evolutie van het erfgoedbegrip en de waarderingspraktijk. Dit algemeen kader wordt opgemaakt in 2016 en vormt de basis voor het onderzoek per deelpakket. In 2016 wordt ook gestart met het onderzoek van de doelmatigheid van de deelpakketten “beschermde gevels en bedaking” en “de bescherming van archeologische sites”. Beide deelprojecten worden opgeleverd in 2017. In 2017 wordt gestart met de doelmatigheidsanalyse van de beschermde bouwkundige gehelen. Elke fase wordt besloten met conclusies over en aanbevelingen voor de inzet van de beschermingsinstrumenten.

Aan welke investeringsverplichting moet voldaan worden – wanneer slechts een gedeelte van het gebouw/monument beschermd is? Gaat het in deze ook om het minstens bekomen fiscale voordeel?

Ja, het fiscale voordeel is een halvering van het verschuldigde verkooprecht. Het voordeel kan enkel gebruikt worden voor werkzaamheden, diensten en beheersmaatregelen opgenomen in een goedgekeurd en geldig beheersplan. Het gaat dus enkel om investeringen in het beschermde gedeelte van het monument.

Wordt de budgettaire impact de volgende maanden verder geanalyseerd of is de inschatting die gemaakt is in de periode december 2014 – september 2015 in Oost-Vlaanderen en geëxtrapoleerd werd voor gans Vlaanderen voldoende?

Er is geen bijkomende analyse voorzien.

Beschikt de minister over een overzicht hoeveel beschermde monumenten momenteel leegstaan?

Neen, deze informatie is tot nu toe niet beschikbaar in de leegstandsregisters.

Aangaande de termijn van vijf jaar voor de uitvoering van de werken – gaat het om de aanvraag voor de uitvoering van de werken die reeds gebeurd dient te zijn of dienen de werken reeds effectief voltooid zijn?

De werken moeten effectief voltooid zijn. Na het verlopen van de termijn krijgt de eigenaar nog een bepaalde termijn om de nodige facturen voor te leggen om aan te tonen dat hij aan de voorwaarden heeft voldaan binnen de vooropgestelde termijn.

2. Maatregel betreffende de schenkingsrechten op beschermd onroerend erfgoed

Kan het verminderen of vrijstellen van erfbelasting voor onroerend erfgoed niet gekoppeld worden aan diezelfde voorwaarden die opgelegd worden bij het verkooprecht als bij schenkbelasting? Waarom zou dit een gerichte onroerend erfgoedzorg niet bevorderen? Kan dit verder toegelicht worden?

Tijd is een belangrijk gegeven als het gaat over beschermd onroerend erfgoed. Degradatie bij leegstand of verwaarlozing of verkeerd gebruik leidt naarmate de periode langer duurt tot hogere kosten voor restauratie. Dit wil ik vermijden door een stimulans te geven om het goed zo snel mogelijk in handen te geven van een eigenaar/initiatiefnemer die het op een zinvolle en respectvolle manier gaat herwaarderen. Daarom wordt ingezet op verkoop en schenking. Dezelfde voorwaarden invoeren voor erven heeft niet diezelfde kracht en beperkt het stimulerend effect van de maatregel.

Optimalisatie van de bestaande belastingvermindering voor uitgaven voor onderhoud en restauratie?

Zijn de eerste stappen reeds gezet tussen FB/Vlabel en het agentschap Onroerend Erfgoed om een digitaal, samen en uitwisselbaar attest uit te werken tegen 01/01/2017? Hoe zal deze samenwerking in de praktijk verlopen?

Ja, de voorbereidingen voor de optimalisatie in samenwerking tussen het agentschap Onroerend Erfgoed en FB/Vlabel zijn lopende. Een voorstel wordt uitgewerkt tegen midden 2016.

Vragen over conceptnota energiezuinigheid

Tine SOENS

Er zal een onderzoek 'Energiezuinige maatregelen in monumenten met woonfunctie' worden gevoerd. Dit zou in 2016 moeten afgerond zijn. Wanneer mogen we de conclusies van dit onderzoek verwachten?

Ten laatste op 20 december 2016 worden het onderzoeksrapport van de externe studie 'Energiezuinige maatregelen in monumenten met woonfunctie' en de uitgewerkte cases opgeleverd.

Wat is de specifieke timing van de voorstellen zoals de opmaak van het afwegingskader energiebesparende maatregelen in beschermd erfgoed, de woningpas en het uitwerken van het renovatieadvies?

Het afwegingskader energiezuinige maatregelen in beschermd onroerend erfgoed zal eind 2016 afgewerkt zijn. Het luik beschermd erfgoed in de woningpas en het renovatieadvies zullen uitgewerkt zijn tegen eind 2017.

Manuela VAN WERDE (1)

In uitvoering van het Vlaams Regeerakkoord blijft de Vlaamse Regering – terecht – volop inzetten op het verhogen van de energie-efficiëntie van het patrimonium, de woningen in het bijzonder. Hieromtrent lopen verschillende initiatieven. Op 17 juli 2015 werd de nota "Renovatiepact" goedgekeurd, dat een coherent actieplan uitwerkt aan de hand van verschillende bouwstenen en werven.

In deze context volgende vragen:

1) Welke plaats bekleedt het onderzoek naar het verhogen van de energie-efficiëntie van beschermd patrimonium binnen het Renovatiepact?

Het onderzoek naar het verhogen van energie-efficiëntie van beschermd patrimonium sluit aan bij verschillende werven die in het Renovatiepact geïnitieerd zijn: ontwikkeling van de woningpas, het renovatieadvies, de aangepaste fiscaliteit en stimuli voor gebouwen met erfgoedwaarde opnemen in het Energierenovatieprogramma.

Bij de uitwerking van deze verschillende werven zal rekening gehouden worden met de specifieke kenmerken van onroerend erfgoed en onderzocht worden in welke mate hiermee binnen de Woningpas, het Renovatieadvies, de aangepaste fiscaliteit en het Energierenovatieprogramma rekening kan gehouden worden.

2) Op welke manier kan er samengewerkt worden met bestaande initiatieven om de energie-efficiëntie van beschermde woningen te verhogen?

Bij de opmaak van de conceptnota energiezuinigheid en onroerend erfgoedzorg werd zoveel mogelijk afstemming en samenwerking nagestreefd met bestaande initiatieven, zoals de werven uit het Renovatiepact. Ook voor de uitvoering van de initiatieven wordt samengewerkt met verschillende betrokken instanties zoals oa. VEA, WTCB,...

3) Hoe kan men de energielening stimuleren om erfgoed energiezuinig te verbouwen?

De energielening is er voor iedereen, ook voor erfgoed.

4) Gezien de technieken om onroerend erfgoed te isoleren veelal lastiger zijn, is het misschien het overwegen waard om de bestaande premies aan te passen zodat deze werken een verhoogde premie kunnen krijgen? Immers, door kwalitatief te isoleren kan een beschermd gebouw misschien makkelijker een nieuwe bestemming krijgen, wat zeker bijdraagt tot behoud.

Uiteraard kan een eigenaar voor het verbeteren van de energieprestaties van een beschermd goed sowieso ook gebruik maken van de beschikbare stimuli die i.k.v. het Energierenovatieprogramma ter beschikking worden gesteld, als hij aan de generieke energiedoelstellingen voldoet.

In de conceptnota is geopteerd om in de onroerenderfgoedregelgeving de mogelijkheid in te voegen om premies te verlenen aan energiebesparende en energieopwekkende maatregelen in beschermde goederen. Deze premies zullen de meerkost opvangen van specifiek opgelegde technieken, materialen en toepassingen.

Deze aanpassing zal opgenomen worden in het Besluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 wat betreft de uitvoering van het kerntakenplan van het agentschap Onroerend Erfgoed. De goedkeuring van dit besluit is voorzien voor eind 2016. Binnen de evaluatie en optimalisatie van het Energierenovatieprogramma 2020 naar Energierenovatieprogramma 2030 zal onderzocht worden of het mogelijk is om specifieke premies voor energiebesparende maatregelen aan beschermd erfgoed op te nemen.

Manuela VAN WERDE (2)

De conceptnota omtrent energiezuinigheid en onroerenderfgoedzorg maakt melding van een aantal lopende initiatieven (blz. 4-5), zoals o.m. een energieloket en een onderzoek naar "Energiezuinige maatregelen in monumenten met woonfunctie".

Het Energieloket is een organisatie van het WTCB en richt zich vooral naar architecten die geconfronteerd worden met de uitdaging om de energetische aspecten van gebouwen met erfgoedwaarde te optimaliseren.

Hierover volgende vragen:

1) Wat is de stand van zaken van het Energieloket en op welke termijn zal deze website operationeel zijn?

Het Erfgoedenergieloket is sinds augustus 2015 in werking. Het is online bereikbaar via: <http://www.erfgoedenergieloket.be/>

2) Draagt de Vlaamse overheid op een of andere manier (inhoudelijk, technisch, financieel, ...) bij aan dit Energieloket?

De opstart van het Erfgoedenergieloket maakt deel uit van het project "gespecialiseerde energieconsulenten voor onroerend erfgoed".

Dit project wordt ondersteund in het kader van het Vlaams klimaatfonds voor de periode 2013-2020.

Met het besluit van 2 september 2014 keurde de Vlaamse Regering de eenmalige subsidie aan het Wetenschappelijk en Technisch Centrum voor het Bouwbedrijf (WTCB) goed voor de uitvoering van bovengenoemd project. De subsidie wordt inhoudelijk en technisch opgevolgd door het agentschap Onroerend Erfgoed. De financiële opvolging van deze subsidie gebeurt door het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie. Het Vlaams Energie Agentschap is vertegenwoordigd in de stuurgroep die het project inhoudelijk mee opvolgt.

3) Op welke manier wordt hier samengewerkt met de verschillende partners en actoren in het Renovatiepact? Hoe kunnen bestaande initiatieven – zoals de woonloketten en energiehuizen – beter ingeschakeld worden om de renovatie van onroerend erfgoed mee te faciliteren?

Op het ogenblik dat er meer duidelijkheid is over een aanpassing van het Energierenovatieprogramma, specifieke subsidies voor energiebesparende en energieopwekkende maatregelen aan beschermd erfgoed, de publicatie van het onderzoek “Energiezuinige maatregelen in monumenten met een woonfunctie” en de afwegingskaders zullen de woonloketten en energiehuizen op de hoogte gebracht worden en zal er in samenspraak met hen gekeken worden welke rol zij kunnen opnemen in het ondersteunen van renovaties van onroerend erfgoed.

Manuela VAN WERDE (3)

Het onderzoek naar “Energiezuinige maatregelen in monumenten met woonfunctie” wenst de haalbaarheid en de impact van energiezuinige maatregelen in monumenten (met woonfunctie) te achterhalen. Volgens de nota is het de bedoeling het onderzoek af te ronden in 2016.

Hierover volgende vragen:

1) Wat is de stand van zaken van het onderzoek naar “Energiezuinige maatregelen in monumenten met woonfunctie”?

Voor alle cases is een waardenstelling opgemaakt, zijn energieaudits opgesteld en een aantal onderzoeken uitgevoerd (blowerdoor, thermografie). Op basis hiervan is een rapport op maat van elk pand met mogelijke en prioritaire ingrepen en aandachtspunten voorgesteld aan de eigenaars. Sommige eigenaars hebben een aannemer aangesteld en bij een aantal zijn de werken bijna afgerond of nog in uitvoering, andere werken zijn omwille van financiële of andere redenen (nog) niet gestart (initiatief en budget voor werken ligt bij privé-eigenaar). De cases worden momenteel aangevuld met gedocumenteerde ingrepen van eerder uitgewerkte praktijkgevallen. Het eindrapport wordt uitgewerkt tegen 20 december 2016.

2) Wie voert dit onderzoek uit en welke partners en actoren zijn bij het onderzoek betrokken?

De externe studie wordt uitgevoerd door een consortium van onderzoekers, met name Antea Group, Erfgoed en Visie en E-consulting.

In de stuurgroep van het onderzoek zitten naast een afvaardiging van het agentschap Onroerend Erfgoed ook vertegenwoordigers van het Vlaams Energie Agentschap (VEA), het Wetenschappelijk en Technisch Centrum voor het Bouwbedrijf (WTCB), het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK) en de Architects' Council of Europe (ACE-CAE).

3) Richt dit onderzoek zich alleen op beschermd onroerend erfgoed, of ook op waardevol erfgoed en inventarisitems?

Het onderzoek richt zich voornamelijk op beschermd erfgoed, omdat daar de juridische restricties het grootst zijn. De resultaten van het onderzoek zullen ook toegepast kunnen worden op geïnventariseerd erfgoed en andere historische woningen.

Manuela VAN WERDE (4)

De nota vermeldt (blz. 4) de opleiding van energieconsulenten voor onroerend erfgoed met middelen uit het Vlaams Klimaatfonds. Dit project is een samenwerking tussen het WTCB en het Agentschap Onroerend Erfgoed. Volgens de nota hebben deze consulenten een dubbele taak:

- het opmaken van een energie-audit van een gebouw met erfgoedwaarde,
- het adviseren van particulieren over het energiezuinig(er) maken van hun eigendom met behoud van de erfgoedwaarden.

De eerste consulenten zullen pas inzetbaar zijn vanaf 2018.

Enkele jaren geleden bleek dat bij de opmaak van het Energieprestatiecertificaat (EPC) een aantal fouten gebeuren en dat de energiezuinigheid van die woningen “niet helemaal klopt”. Niet alleen zijn er grote verschillen in kostprijs voor een dergelijk EPC, maar kwamen verschillende EPC-deskundigen tot verschillende resultaten wat betreft de energieprestatie van eenzelfde woning.

Hierover volgende vragen:

1) Over welk type energiedeskundige gaat het hier? Gaan deze deskundigen een erkenning hebben type B zodat zij een officiële energieaudit kunnen uitvoeren?

Het is vanuit de ervaring dat de klassieke energiedeskundigen onvoldoende kennis bezitten over de belangrijke elementen in gebouwen met erfgoedwaarden om er een advies op maat voor te kunnen ontwikkelen, dat het idee gegroeid is om energieconsulenten specifiek voor de erfgoedsector te gaan vormen.

De exacte competenties van een dergelijke erfgoedenergieconsulent worden nog bepaald tijdens dit project, maar in elk geval is het de bedoeling dat de personen sowieso al een achtergrond moeten hebben in de erfgoedzorg.

De eerste doelgroep is de architect met kennis/ervaring in restauraties.

Deze erfgoedenergieconsulenten dienen niet een erkenning type B te hebben, maar zullen in de opleiding wel te maken krijgen met mogelijkheden en problemen van energieverbetering voor erfgoedgebouwen.

- 2) **Zullen deze energieconsulenten voor onroerend erfgoed dezelfde kwalificaties hebben als een energiedeskundige type a-b-c-d, aangevuld met kennis van onroerend erfgoed, of gaat het om een puur adviserende rol? Zullen deze consulenten m.a.w. bijvoorbeeld ook EPC kunnen afleveren?**

Zie vorige vraag: deze erfgoedenergieconsulenten hebben niet noodzakelijk de kwalificaties van een energiedeskundige type a-b-c-d, maar het is ook niet uitgesloten.

Deze consulenten worden ook niet specifiek gevormd om een EPC af te leveren.

- 3) **Gelet op de erkende problematiek in het verleden van foutieve energieprestatiecertificaten bij “gewone” woningen, hoe kan dit probleem bij erfgoedgebouwen vermeden worden? Hoe kunnen we tot zo een correct mogelijke audit komen en verschillende interpretaties vermijden?**

Het doel van het project is om een opleiding tot energieconsulent voor onroerenderfgoeddeskundigen te ontwikkelen, niet te verwarren met de vorming/erkenning als EPC-deskundige.

Manuela VAN WERDE (5)

Eén van de voorstellen die in kader van de nota omtrent energiezuinigheid en onroerenderfgoedzorg wordt onderzocht, is een aangepaste fiscaliteit met aandacht voor onroerend erfgoedzorg (blz. 7-8). Deze piste zou erin kunnen bestaan om de woonfiscaliteit afhankelijk te maken van de energieprestatie en de woningkwaliteit. De nota geeft aan dat zal nagegaan worden “ *of een aparte regeling voor woningen met erfgoedwaarde*” haalbaar en opportuun is.

Hierover volgende vragen:

- 1) **Is een dergelijke benaderingswijze en gedifferentieerde fiscaliteit op basis van energieprestatie van “gewone” woningen t.o.v. “woningen met erfgoedwaarde” in strijd met het gelijkheidsbeginsel**

Het gelijkheidsbeginsel stelt dat mensen in een gelijke situatie door de overheid gelijk behandeld moeten worden.

Het valt te motiveren dat eigenaars van beschermd erfgoed niet steeds tegemoet kunnen komen aan de generieke energiedoelstellingen, omdat de uit te voeren maatregelen dan de erfgoedkenmerken en -elementen, die aan de grondslag liggen van de bescherming, op een onherroepelijke manier kunnen schaden.

Enkel eigenaars van een niet-beschermd woning in de mogelijkheid stellen om te kunnen genieten van een lagere heffingsbasis o.b.v. verhoogde energieprestaties en woonkwaliteit zou eerder getuigen van een oneerlijke behandeling ten opzichte van eigenaars van een beschermd woning en zou het bewonen en gebruiken van beschermde gebouwen negatief beïnvloeden.

- 2) **Beperkt het toepassingsgebied van dit voorstel voor aangepaste fiscaliteit voor “woningen met erfgoedwaarde” zich tot beschermd patrimonium of gaat het ruimer en vallen alle inventarisitems (meer dan 83.000 panden) ook onder dit regime?**

Het toepassingsgebied van dit voorstel richt zich in eerste instantie tot beschermd erfgoed. Er dient nog bekeken te worden in welke mate ook het geïnventariseerd erfgoed mee opgenomen kan worden.

- 3) **Is er al een inschatting gemaakt van de mogelijke financiële impact van dergelijke maatregel?**

Het ontwikkelen van een aangepaste fiscaliteit met aandacht voor onroerend erfgoedzorg bevindt zich in opstartfase. De mogelijke financiële impact zal bij de verdere uitwerking onderzocht worden.

Manuela VAN WERDE (6)

Op vandaag bestaat een uitzonderingsgrond voor de EPB-eisen voor monumenten, maar ook voor panden en woningen opgenomen op de inventaris van bouwkundig erfgoed. Deze afwijkingsregeling heeft ervoor gezorgd dat niet-beschermd patrimonium de voorbije jaren werd verbouwd, zonder dat extra maatregelen werden genomen op de energieprestaties van deze woningen te verbeteren. Daardoor zijn vele van deze panden “lek”.

Dit groot reductiepotentieel wordt in de nota erkend (blz. 5). Maar tegelijk lijkt men vast te houden aan een uitzonderingsregime voor dergelijke panden. Op blz. 7 staat immer te lezen dat dit steeds “maatwerk” vereist (zie b. *Stimuli voor gebouwen met erfgoedwaarde*).

Hierover volgende vraag:

- 1) **Blijft het afwijkend regime inzake EPB-eisen voor beschermd en waardevol bouwkundig erfgoed behouden of loopt momenteel een onderzoek op welke manier dit kan teruggeschroefd worden met het oog op het “dichten van de lekken” in het patrimonium van waardevol erfgoed?**

Deze afwijkings- en uitzonderingsmaatregelen van EPB-eisen blijven momenteel behouden.

Als de initiatieven mbt het renovatieadvies en het mogelijk op maat definiëren van energiedoelstellingen voor beschermd en/of waardevol bouwkundig erfgoed een positieve impact betekenen voor de energiezuinigheid en de zorg voor het onroerend erfgoed kan op termijn gekeken worden in welke mate deze afwijkings- en uitzonderingsmaatregelen afgebouwd kunnen worden.

Het belangrijkste uitgangspunt is het nastreven van het zo energiezuinig maken van het onroerend erfgoed met respect en behoud van de erfgoedwaarden. De lopende en geplande initiatieven om na te gaan hoe dit op de best mogelijke manier kan gebeuren zijn vermeld bij de andere vragen. Het is op dit moment te vroeg om te verwachten dat alle beschermde en waardevolle gebouwen voldoen aan de EPB-eisen.

Manuela VAN WERDE (7)

Waar de nota over “fiscale stimuli” heel duidelijk alleen gaat over beschermd patrimonium wordt in de nota over “energiezuinigheid en onroerenderfgoedzorg” dit onderscheid minder duidelijk gemaakt. In de nota is een aantal keer sprake van de term “monument” of “beschermd goed”, maar op andere plaatsen spreekt de nota over stimuli of instrumenten voor “gebouwen met erfgoedwaarde”.

Er zijn op vandaag ca. 83.000 “gebouwen met erfgoedwaarde”, die opgenomen zijn in de inventaris bouwkundig erfgoed.

Hierover volgende vraag:

- 1) Wat is het toepassingsgebied van de nota “energiezuinigheid en onroerenderfgoedzorg”? Gaat het hier enkel over initiatieven of voorstellen voor beschermd patrimonium of ook over panden en woningen die opgenomen zijn op de inventaris bouwkundig erfgoed?**

De meeste voorstellen zijn toepasbaar voor zowel beschermd als geïnventariseerd erfgoed.

Sommige voorstellen (vb. erfgoedpremies) zijn enkel gericht op beschermd erfgoed. Bij de uitwerking van de initiatieven zal duidelijkheid gegeven worden over het toepassingsgebied.

Bart CARON

Het valt toe te juichen dat er een conceptnota is gemaakt die streeft naar een optimale energiezuinigheid in de onroerenderfgoedzorg. Het is immers geen sinecure om te komen tot een goede balans tussen de energieprestaties van onroerend erfgoed en het maximale behoud en herstel van de erfgoedwaarden.

Dit is tot op heden een ernstig manco in de onroerenderfgoedzorg.

Het valt toe te juichen dat al een aantal stappen worden gezet: een handleiding, de opleiding van energieconsulenten onroerend erfgoed, het onderzoek “Energiezuinige maatregelen in monumenten met woonfunctie” e.a. Dit zijn aanzetten die nog tot concrete resultaten moeten leiden.

Deze worden gevolgd door de opmaak van een afwegingskader energiebesparende maatregelen in beschermd erfgoed: Het moet een en ander stroomlijnen op het terrein, wat absoluut en dringend nodig is.

- 1. Wat is de timing van dit afwegingskader? Hoever staat het?**

Het afwegingskader energiezuinige maatregelen in beschermd onroerend erfgoed zal eind 2016 afgewerkt zijn. Momenteel wordt alle beschikbare informatie verzameld.

- 2. Krijgen de consulenten vorming voor de toepassingen op het terrein?**

Aan de ontwikkeling van alle geplande afwegingskaders voor onroerend erfgoed is een vormingstraject voor de erfgoedconsulenten en een communicatie- en sensibilisatietraject voor de doelgroep (vb. erfgoedondernemers; erfgoedeigenaars; ..) gekoppeld.

Vragen Jean-Jacques DE GUCHT

De nota geeft een aanzet voor het opstarten van een proces waarbij een optimale energiezuinigheid in de onroerenderfgoedzorg gestimuleerd en nagestreefd wordt. Daarin staat: *“een bescherming als monument een toekomstgerichte en duurzame betekenis van het monument alle kansen bieden en dus ook rekening houden met een nieuwe bestemming en een hedendaags gebruik. Het behoud van erfgoedelementen moet kunnen blijven samengaan met andere activiteiten.”*

1. Hoe zal het Agentschap Onroerend Erfgoed precies rekening houden met nieuwe bestemmingen en hedendaags gebruik? Kan dit wat verder toegelicht worden?

Het gebruik en hergebruik van beschermd erfgoed is een absolute prioriteit. Het (terug) functioneel maken van erfgoedsites biedt de beste garantie voor het behoud op lange termijn en draagt bij tot een kwalitatieve en duurzame samenleving. Ook de opmaak van afwegingskaders houdt rekening met nieuwe bestemmingen en hedendaags gebruik. De afgewerkte afwegingskaders zullen ter beschikking gesteld worden.

2. Wanneer zou het energieloket operationeel moeten zijn? Kunnen private personen hier ook beroep op doen?

Het erfgoedenergieloket is operationeel sedert augustus 2015. Het erfgoedenergieloket is bedoeld voor de ondersteuning van (restauratie-) architecten die geconfronteerd worden met de energetische verbetering van (geïnterpreteerde of beschermde) erfgoedgebouwen.

3. Beroep doen op erfgoedpremies is opnieuw vraag gestuurd werken – zullen de monumenten eventueel ook aan andere voorwaarden eventueel moeten voldoen (bijvoorbeeld: opmaak beheersplan)?

Er wordt in de nieuwe regelgeving meer en meer ingezet op planning van het beheer via beheersplannen, ook de twee nieuwe fiscale maatregelen voor vermindering van verkooprecht en schenkbelasting worden in de conceptnota expliciet gekoppeld aan de uitvoering van een goedgekeurd beheersplan.

Zo wordt een duurzame langetermijnvisie meer en meer de kern van de onroerenderfgoedzorg.

Een belangrijk item, breder dan energiezuinigheid, maar niet onbelangrijk met het oog op klimaatdoelstellingen, is het samengaan van investeren in duurzame energie en onroerenderfgoedzorg. Een verwijzing hierbij is het recent ingediende verzoekschrift van dhr. Lepoutre uit Wulveringhem. Zo adviseert het Agentschap Onroerend Erfgoed momenteel negatief op het plaatsen van zonnepanelen op enerzijds beschermde monumenten zelf of anderzijds in beschermde stads- en dorpsgezichten. Het ene als meer begrijpelijk dan het andere.

1. **Is het volgens de minister mogelijk om – zonder te verzaken aan het belang van beschermde stads – of dorpsgezichten - de richtlijnen van het Agentschap Onroerend Erfgoed enigszins aan te passen ten voordele van duurzaamheid?**

Bijvoorbeeld: in Nederland wordt gewerkt met sneltoetscriteria voor zonnepanelen en zonnecollectoren in beschermde stadsgezichten. Deze kunnen ervoor zorgen dat bewoners meteen weten wat wel/niet toegelaten is op hun onroerend goed. Heeft de Minister/het Agentschap weet van deze criteria? Zo ja, hoe wordt dit geëvalueerd?

Het agentschap kent de criteria die in Nederland en de ons omliggende landen gehanteerd worden.

Momenteel wordt een afwegingskader zonnepanelen opgesteld waardoor het duidelijker en transparanter zal zijn voor de burger hoe het agentschap in deze materie tot beslissingen komt.

Dit kader zal in december 2016 beschikbaar zijn op de website van onroerend erfgoed.

2. **Als alternatief voor het beperkt toepassen van zonnepanelen op een niet zichtbaar dakvlak is het sinds kort mogelijk zonnepanelen een integraal onderdeel te laten uitmaken van het pand. Verder in Nederland zijn er reeds producten op de markt voor de opvang van zonne-energie waarvan de verschijningsvorm aangepast is aan de bestaande dakbedekking. In de conceptnota 'energiezuinigheid en onroerendergoedzorg' wordt er gesproken over het opvolgen van internationale evoluties. Werd deze evolutie reeds bekeken en geanalyseerd? Zo niet, is de minister van plan om - samen met zijn collega minister van Energie – dit onderzoek te bekijken en te stimuleren in Vlaanderen indien mogelijk?**

De toepassing om dakbedekking te vervangen door dakpanelen met zonnecellen of zonneleien/-pannen bestaat al enkel jaren en werd reeds in 2008 door het agentschap Onroerend Erfgoed bestudeerd en geëvalueerd op praktische bruikbaarheid in de erfgoedsector. Naast erfgoedgerelateerde aandachtspunten (de noodzaak tot het wegnemen van origineel materiaal, esthetisch aspect) werd toen ook het levenscyclusaspect, het onderhoud en het relatief laag rendement van de installaties ter overweging genomen.

Het agentschap volgt in elk geval deze en andere internationale evoluties op vlak van energiezuinigheid en neemt internationaal ook een voortrekkersrol op rond de afstemming en verspreiding van nieuwe onderzoekstrends en innovaties met betrekking tot deze materie. Zo is het agentschap onder andere medeorganisator van de 2de internationale conferentie over energie-efficiëntie en comfort van historische gebouwen (www.eechb.eu) die doorgaat op 19-21 oktober in Brussel.